Dosarul nr. 3-5042/2024
2-2413 9240-12-3-06122024

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

05 august 2025 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani
în componență:
Președintele ședinței, judecător Rodica Nicula
Grefier Olga Sușchevici

examinând în şedinţă publică, acţiunea în contencios administrativ înaintată de Societatea Comercială „Mercons-Prim” Societatea cu Răspundere Limitată împotriva Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil şi încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

Pretențiile reclamantei:

La 06 decembrie 2024, SRL „Mercons-Prim”, reprezentată de avocatul Vladimir Grosu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil şi încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta indică că în perioada 17 septembrie 2024-30 septembrie 2024 reprezentanții Inspectoratului pentru Protecția Mediului au efectuat un control inopinat la zăcământul complex de calcar brut şi nisip-prundiș „Puhăceni” din sat. Puhăceni, r. Anenii Noi, exploatat de către SRL „Mercons-Prim”.

Menționează că la 17 septembrie 2024, la faţă locului - zăcământul complex de calcar brut şi nisip-prundiș „Puhăceni” din sat, Puhăceni, s-au prezentat 4 (patru) persoane, prezentând documente justificative - delegația de control din 16 septembrie 2024 în care erau indicate doar (doua persoane cu împuterniciri de a efectua controlul inopinat – Deadic Serghei (inspector) şi Roşca Gheorghe (șef direcție). Alte documente care ar confirma legalitatea controlului nu au fost prezentare.

Controlul s-a desfășurat în perioada 17 septembrie 2024-30 septembrie 2024, adică 14 zile calendaristice.

În timpul controlului, inspectorii şi persoanele neindicate în delegația de control au efectuat măsurări cu echipament GPS model Trimble R8S/Slate, fără a indica în procesul-verbal nr. PV-lPM-2024-01980 cine anume a efectuat măsurările.

În rezultatul controlului Inspectoratului pentru Protecția Mediului a întocmit procesul-verbal nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, care conține mai multe inexactități şi abateri de la lege.

Nefiind de acord cu acțiunile Inspectoratului pentru Protecția Mediului, la 28 octombrie 2024, reclamanta a înaintat pârâtei o cerere prealabilă.

Ulterior, la 13 noiembrie 2024, pârâta a informat prin scrisoare că nu poate convoca Consiliul pentru Soluţionarea Disputelor pentru a discutata chestiunile invocate în cererea prealabilă, deoarece Consiliul dat este nefuncțional. În scrisoare, de asemenea pârâta a menționat că despre rezultatele examinării cererii prealabile vor fi informați suplimentar.

Reclamanta susține că până la adresarea cu acţiune în instanţă, nu a primit nici un răspuns la cererea prealabilă.

Consideră procesul-verbal nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024 întocmit de Inspectoratul pentru Protecția Mediului ca ilegal, din următoarele considerente.

Participarea la control a persoanelor neindicate în delegația de control, chiar dacă conform potrivit art.2 din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, *delegația de control* este actul în baza căruia se inițiază controlul planificat şi/ sau inopinat.

Conform art. 21 alin. (2) şi (3) al Legii nr. 131/2012, controlul poate fi exercitat doar de inspectorii specificați expres în delegația de control. În cazul în care este necesar de a înlocui inspectorul sau de a desemna inspectori suplimentari, se emite o noua delegație de control.

Potrivit delegației de control din 16 septembrie 2024, la control au fost delegați şi împuterniciți să facă controlul 2 persoane - Deadic Serghei (inspector) şi Roşca Gheorghe (șef direcție). Or, în realitate, la control au participat mai multe persoane decât cele 2 indicate în delegația de control, inclusiv Vasile Melnic vice director al Inspectoratului pentru Protecția Mediului şi Daniela Sandu, șef secție subsol Ministerul Mediului, care nici nu este inspector cu drept de control.

Afirmă că poze cu participarea persoanelor neautorizate la controlul inopinat au fost plasate chiar si pe pagina de Facebook.

Astfel, Inspectoratul pentru Protecția Mediului nu a respectat principiile fundamentale ale controlului prevăzute la art. 3 din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat: e) transparența actelor individuale şi de reglementare emise de organul de control; f) legalitatea şi respectarea competenței stipulate expres de lege de către organul de control, astfel încât controlul de stat să fie corect, coerent,

desfășurat consecvent şi în corespundere cu prevederile legii.

Participarea la control a persoanelor neindicate în delegația de control înseamnă de fapt o fărădelege, o ilegalitate, deoarece acele persoane nu sunt împuternicite să reprezinte Inspectoratul.

În rezultat, susține că a fost încălcat şi lit. h) alin. (1) art. 24 din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, care statuează că în procesul efectuării controlului, inspectorul este obligat: să nu divulge conţinutul documentelor şi al informațiilor de care a luat cunoștință în procesul efectuării controlului, decât în cadrul colaborării cu alte organe de control.

Totodată, reclamanta indică în privința depășirii duratei controlului stabilit prin delegația de control, ori, conform alin. (1)-(2) art. 22 din Legea nr. 131/2012, indiferent de temeiul invocat şi de tipul controlului, acesta nu poate fi efectuat şi delegația de control nu mai este valabilă la expirarea a 5 zile lucrătoare de la data începerii controlului. Conducerea organului de control poate prelungi termenul prevăzut la alin. (1) cu încă 5 zile lucrătoare, în baza unei decizii motivate, care poate fi contestată de către persoana supusă controlului.

Din norma dată reiese că durata maximă a controlului este de 5 zile lucrătoare, care însă poate fi prelungită în condiţiile legii, inclusiv cu plasarea informației de prelungire a controlului pe portalul - Registrul de stat al controalelor.

În delegația de control nr. DL-IPM-2024-00877 din 16 septembrie 2024 se menționează cu privire la durata preconizată a controlului - 5 zile, fără a fi specificat că acestea sunt 5 zile lucrătoare. Deci, prin delegația de control nr. DL-IPM-2024-00877 s-a autorizat controlul pentru 5 zile calendaristice, iar controlul urma să ia sfârşit la 21 septembrie 2024, începând cu 22 septembrie 2024 delegația de control nu mai era valabilă.

După cum se menționează în procesul-verbal contestat nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, controlul inopinat s-a desfășurat în perioada 17 septembrie 2024 – 30 septembrie 2024, adică mai mult de 5 zile lucrătoare de la data începerii controlului, după cum cere alin. (1) art. 22 din Legea nr. 131/2012 - normă care a fost încălcată, astfel, această încălcare este suficientă pentru a declara nulitatea actului administrativ contestat.

Mai mult, afirmă că conform art. 8 din Legea nr. 131/2012, organele de control sunt obligate să înregistreze în Registrul de stat al controalelor următoarele date:

a) denumirea (numele) persoanei şi obiectului supuse controlului şi punctajul curent de risc atribuit;

b) numărul şi data aprobării planului de control, iar în cazul unui control inopinat - data şi numărul notei de motivare;

c) numărul, data şi ora emiterii delegației de control;

d) durata controlului;
e) tipul controlului;
f) scopul şi aspectele care urmează să fie supuse controlului.

În urma consultării Registrului de stat al controalelor, se observă că pe pagina web lipsește informaţia care în mod obligatoriu trebuia menționată: data şi numărul notei de motivare, numărul, data şi ora emiterii delegației de control, durata controlului, decizia privind prelungirea duratei controlului, scopul şi aspectele care urmează să fie supuse controlului. Acest fapt contravine alin. (1) art. 8 din Legea nr.131/2012.

De altfel, susține că potrivit lit. b) alin. (2) art. 8 din Legea nr. 131/2012, organele de control sunt obligate să includă datele menţionate la alin. (1) în Registrul de stat al controalelor – pentru controalele inopinate: toată informaţia specificată la lit. a), c)-f) -- cel târziu la momentul începerii controlului.

Conform alin. (3) art. 8 din Legea nr. 131/2012, la încheierea controlului, organele de control sunt obligate să includă în Registrul de stat a controalelor informaţia de la alin. (1) lit. g), nota de motivare a controlului inopinat şi procesul-verbal de control. În cazul întocmirii pe suport de hârtie a procesului-verbal de control şi a notei de motivare a controlului inopinat, copiile electronice ale acestora se includ în Registrul de stat al controalelor în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data emiterii acestora. Nici la finalizarea controlului şi nici la expirarea a 5 zile după control Inspectoratul pentru Protecția Mediului nu a plasat în Registrul de stat al controalelor nota de motivare a controlului inopinat şi procesul-verbal de control.

Reclamanta mai menționează că organul de control nu a prezentat alte documente necesare, ori, conform alin. (3) art. 18 a Legii nr. 131/2012, la delegația de control se anexează, în mod obligatoriu, listele de verificare în temeiul cărora se va desfășura controlul în cauză.

Potrivit alin. (3) art. 20 a Legii nr. 131/2012, la delegația pentru controale inopinate se anexează nota de motivare în baza căreia a fost emisă delegația, astfel încât persoana care urmează a fi supusă controlului să poată lua cunoștință de nota în cauză.

Atenționează că în afara de delegația de control, inspectorii Inspectoratului pentru Protecția Mediului nu au prezentat alte acte prevăzute de art. 18, 19 a Legii nr. 131/2012 (solicitarea procuraturii, nota de motivare a controlului, analiza riscurilor, probe aflate în posesia organelor de control etc.), ceea ce este contrar alin. (3) art. 18 şi alin. (3) art. 20 a Legii nr. 131/2012.

Cu referire la temeiul controlului, reclamanta susține că conform lit. d) alin. (2) art. 20 Legea nr. 131/2012, delegația de control va conține: d) tipul controlului şi temeiul inițierii lui (pentru controale inopinate se indică inclusiv prevederea aplicabilă de la art. 19. Conform alin. (2) art. 20 Legea nr. 131/2012, procesul-

verbal de control este documentul prin care se confirmă faptul desfășurării controlului în care se conține toată informaţia cu privire la controlul desfășurat şi conține în mod obligatoriu: b) date cu privire la delegația de control şi temeiul efectuării controlului. Nici delegația de control şi nici procesul-verbal de control nu conțin norma concretă din art. 19 din Legea nr. 131/2012 care să clarifice care totuși a fost temeiul controlului, odată ce art. 19 are 8 aliniate şi prevede mai multe temeiuri în baza cărora organul de control poate realiza un control.

Deci, organul de control trebuia să indice neapărat în delegația de control şi procesul-verbal de control „prevederea aplicabilă de la art. 19”, ceea ce nu s-a respectat.

De asemenea, susține că măsurările la fața locului efectuate de persoane neidentificate, ori, în procesul-verbal din 30 septembrie 2024 se menționează că „în cadrul controlului la fața locului au fost efectuate măsurări cu echipamentul GPS model Trimble R8S/Slate (nr. de serie ...)’’ - însă nu se menționează cine concret a efectuat acele măsurări. Această informație este extrem de importantă, deoarece în speţă la control au participat persoane neindicate în delegația de control, respectiv, măsurările cu echipament GPS puteau fi efectuate de persoane neîmputernicite. Pe de altă parte, măsurările au putut fi efectuate de persoane neinstruite: nu se cunoaște calificările persoanelor dacă au cunoștințe şi dreptul de a lucra cu echipamentul tehnic GPS model Trimble R8S/Slate.

Mai mult, în procesul-verbal din 30 septembrie 2024 se menționează că organul de control a constatat un șir de abateri de la cerințele legale, care le consideră nemotivate şi neclare, şi în consecinţe - fără temei legal. Inspectoratul pentru Protecția Mediului a constatat că lucrările de exploatare se efectuează pe terenuri fără schimb de destinație; că lucrările de exploatare se efectuează cu abateri de la cerințele Proiectului de exploatare; că lucrările existente de extragere a calcarului brut pentru construcție pe suprafața de 0,214 ha nu sunt expuse în planul anual de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023; că s-au constatat lucrări miniere peste limitele perimetrului minier atribuit pe suprafața de 0,2299 ha-

Reiterează că la procesul-verbal contestat nu se anexează nici o schiță din care să se vadă rezultatul măsurărilor, să se poată verifica corectitudinea lor.

Pe de altă parte, Inspectoratul pentru Protecția Mediului mai întâi enumeră abaterile, iar apoi menționează că au fost încălcate art. 39 lit. d), art. 72 alin. (4) lit. a), c), d), din Codul subsolului, Hotărârea Guvernului nr. 1170 din 25 octombrie 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației şi schimb de terenuri, art. 71 din Codul funciar, fără a menționa care normă concretă din această Hotărâre de Guvern sau regulament a fost încălcată. Astfel, în lipsa unei motivări explicite şi clare, nu este clar care abatere concretă constatată şi sub care normă juridică este calificată de organul de

control

Totodată, menționează că organul de control urma să indice clar, să califice fiecare abatere conform unei norme concrete din lege, dar nu să indice „la pachet” abaterile sau încălcările şi să indice că aceste abateri sunt prevăzute de „un pachet” de norme juridice.

Zăcământului de calcar brut pentru construcții şi nisip-prundiș „Puhăceni” (sectorul Est), este situat la 1,75 km sud-vest de s. Puhăceni, r. Anenii Noi, iar pe terenurile cu nr. cadastrale 1037210.203; 201; 206 este depozitat solul fertil.

Aceste lucrări sunt necesare şi obligatorii pentru exploatarea la zi a zăcămintelor minerale utile, terenurile sus numite le aparțin şi depozitarea solului este folosit ca bermă de siguranță pentru a reduce riscul unor incidente pe perimetrul carierei. Berma de siguranță este 1/3 din înălțimea treptei de decopertare. Acest sol va fi folosit la ajustarea unghiului de taluz la finalizarea lucrărilor de recultivare. Depozitarea soiului fertil nu afectează sub nici o formă terenul agricol pe care este depozitat.

Pe terenul cu nr. cadastral 1037210.245 s-a expus la controlul precedent.

Unghiul de taluz la treptele lucrătoare care nu depășește înălțimea brațului la excavator poate să fie folosit până la 80°, conform regulilor unice de exploatare prin metoda la zi

Pe suprafața de 0,2290 ha a fost afectat de careva lucrări efectuate de populația locală din cariera existentă, acest lucru este specificat şi în planul topografic la proiectul perimetrului minier precum şi în proiectul de lucru privind exploatarea zăcământului „Puhăceni”.

Solicită reclamanta anularea procesului-verbal nr. PV-1PM-2024-01980 din 30 septembrie 2024.

Obiecțiile autorității publice pârâte

Prin referința depusă la 11 martie 2025, reprezentantul autorității publice pârâte, a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Reprezentantul autorității publice, în susținerea poziției, a indicat că în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (1) al Legii nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, Inspectoratul pentru Protecția Mediului are funcția de exercitare a controlului de stat asupra respectării legilor şi altor acte normative în problemele protecției mediului şi folosirii resurselor naturale.

Corespunzător punct. 2 al Hotărârii Guvernului nr. 548/2018 cu privire la organizarea şi funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Inspectoratul se organizează şi funcționează ca autoritate administrativă în subordinea Ministerului Mediului (în continuare - autoritatea centrală de specialitate), împuternicit să efectueze supravegherea şi controlul de stat în domeniul protecției mediului şi utilizării resurselor naturale.

În conformitate cu domeniile şi funcţiile stabilite la punct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 548/2018, Inspectoratul realizează următoarele atribuţii în domeniul protecţiei solului şi subsolului:

a) exercită controlul de stat asupra folosirii raţionale şi protecţiei subsolului privind respectarea de către beneficiarii subsolului a actelor normative ce reglementează relaţiile privind folosirea şi protecţia subsolului, precum şi a documentaţiei tehnice (tehnologice) de proiect, aprobate în modul stabilit;

b) exercită controlul geologic privind realizarea programelor în domeniul cercetărilor geologice şi folosirii subsolului;

c) exercită controlul geologic privind calitatea şi eficacitatea lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, cu aplicarea argumentată a metodicilor şi tehnologiilor;

d) exercită controlul geologic privind plenitudinea cercetării geologice a subsolului, înregistrarea de stat la timp şi corectă a lucrărilor de cercetări geologice ale subsolului, prezenţa contractelor pentru folosirea sectoarelor de subsol;

e) exercită controlul geologic cu privire la îndeplinirea de către beneficiarii subsolului a condiţiilor prevăzute de contractele privind folosirea sectoarelor de subsol, inclusiv respectarea limitelor la extragerea substanţelor minerale utile şi crearea fondului de lichidare şi recultivare;

f) exercită controlul geologic privind ţinerea documentaţiei geologice şi de topografie minieră, oportunitatea şi autenticitatea datelor privind mişcarea rezervelor la exploatarea zăcămintelor de substanţe minerale utile;

g) exercită controlul geologic privind executarea deciziilor şi recomandărilor expertizei de stat a informaţiei geologice şi ale expertizei de stat a rezervelor de substanţe minerale utile;

h) exercită controlul geologic privind integritatea excavaţiilor miniere şi sondelor de explorare, precum şi a documentaţiei geologice, a mostrelor de roci, duplicatelor de probe care pot fi folosite la cercetarea în continuare a subsolului;

i) exercită controlul geologic privind respectarea prevederilor proiectelor, standardelor, normelor şi regulilor la cercetarea geologică a subsolului şi la exploatarea zăcămintelor de substanţe minerale utile, precum şi la recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere;

j) exercită controlul asupra respectării de către deţinătorii de terenuri, indiferent de forma de proprietate, a cerinţelor legislaţiei privind protecţia mediului şi utilizarea resurselor naturale şi ale legislaţiei funciare, standardelor şi normativelor referitor la prevenirea şi lichidarea proceselor ce provoacă degradarea şi poluarea resurselor funciare;

k) coordonează (avizează) programele anuale şi de perspectivă de combatere a eroziunii solului, a alunecărilor de teren, utilizării îngrăşămintelor minerale, organice, a pesticidelor şi a altor produse şi substanţe nocive;

1) în contextul supravegherii proprietății publice şi a altor valori ocrotite de legislație, efectuează controale inopinate, în modul şi limita prevăzută de lege, în vederea depistării şi contracarării cazurilor de exploatare neautorizată/ilicită a resurselor minerale utile, resurselor funciare, de transportare şi comercializare fără acte necesare a substanțelor minerale utile şi funciare.

În concordanță cu prevederile art. 26 alin. (4) al Legii nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, stabilește că controlul de stat al persoanelor care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează şi se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

Totodată, corespunzător art. 74 al Codului subsolului, statuează că sarcina controlului de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului constă în asigurarea respectării de către beneficiarii subsolului a actelor legislative şi normative ce reglementează relațiile în ceea ce privește folosirea şi protecția subsolului, precum şi a documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobate în modul stabilit. Controlul de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului se efectuează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului. Controlul de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului se planifică, se efectuează şi se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

În baza Delegației de control nr. DL-IPM-2024-00877 din 16 septembrie 2024, precum şi în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 963/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului şi Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat, s-a dispus efectuarea controlului inopinat, în temeiul solicitării Procuraturii raionului Anenii Noi nr. 638 din 05 iulie 2024.

La data de 17 septembrie 2024, în temeiul art. 74 al Codului subsolului, Legii nr. 131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, au fost inițiate acţiuni de control la zăcământul complex de calcar brut pentru construcție şi amestec de nisip-prundiș „Puhăceni”, atribuit în folosință SRL „Mercons-Prim”.

În cadrul controlului la fața locului au fost efectuate măsurători cu echipamentul GPS, model Trimble R8S/Slate (nr. de serie 5909R00061/19934800163), buletin de verificare metrologică nr. G-474, valabil până la 19 mai 2025.

În urma măsurătorilor efectuate la fața locului s-a constatat că suprafața afectată de lucrările miniere constituie 15,29 ha.

Lucrările de exploatare se efectuează pe terenuri fără schimb de destinație, mod de folosință, agricol, pe o suprafața de 1,4197 ha, după cum urmează:

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.221 este afectat de lucrări de extragere a zăcămintelor, pe o suprafață de 0,204 ha;

- Terenul cu nr. cadastrale 1037210.203, pe o suprafață de 0,0928 ha, terenul cu nr. cadastral 1037210.201 pe o suprafață de 0,0454 ha, terenul cu nr. cadastral 1037210.016 pe o suprafață de 0,1179 ha, sunt afectate de lucrări de depozitare a solului fertil;

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.032 este afectat de lucrări de recultivare, pe o suprafață de 0,0325 ha.

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.245 este afectat de lucrări miniere, pe o suprafață de 0,9271 ha.

În urma investigațiilor geologice, conform situației la momentul controlului, s-a constatat, că lucrările de exploatare se efectuează cu abateri de la cerințele Proiectului de exploatare: în apropierea Sondei 3, Sondei 07, Sondei 2, Sondei 09, unghiul taluzului treptei nelucrătoare constituie aproximativ 90°, ceea ce duce la prăbușirea stratului nelucrător de sol fertil şi a stratului nelucrător de argilă.

Conform proiectului de execuție, pentru păstrarea stabilității treptei carierei, este necesar de a păstra unghiul taluzului treptei nelucrătoare de 45°. În apropierea Sondei 07 lucrările de extragere nu sunt expuse în planul de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023.

Haldele de sol fertil sunt depozitate în afara limitelor carierei, ceea ce contravine prevederilor Proiectului de execuție, unde solul fertil se va depozita în spațiul carierei de unde se vor extrage zăcămintele substanței minerale utile.

Totodată, s-au constatat lucrări existente de extragere a calcarului brut pentru construcție, pe o suprafață de 0,214 ha, care nu sunt expuse în planul anual de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023.

Contractul pentru atribuirea în folosință a sectorului de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile nr. 63 din 09 noiembrie 2011 prevede că beneficiarul subsolului este obligat să exploateze zăcământul atribuit în folosință pentru extragerea calcarului brut pentru construcție şi nisip-prundiș.

În urma extragerilor de substanțe minerale utile de nisip-prundiș, concomitent sunt efectuate şi lucrări de recultivare tehnică, contrar prevederilor de proiect şi a contractului, care prevede exploatarea şi a rezervelor de calcar brut pentru construcție.

De menționat faptul că, la momentul controlului, s-au constatat lucrări miniere peste limitele perimetrului minier atribuit, pe o suprafață de 0,2299 ha, ca urmare a începerii lucrărilor de exploatare a zăcământului „Puhăceni” (sectorul Est), conform Proiectului de execuție: se prevede exploatarea sectorului de zăcământ din cariera existentă, de unde se preconizează de săpat tranșeea de deschidere cu lungimea de 70 m, fiind afectat terenul menționat anterior cu nr. cadastral 1037210.245, mod de folosință agricol, fapt constatat prin Raportul

privind evaluarea pierderilor producției agricole cauzate în urma scoaterii nelegitime a terenurilor din circuitul 3 din 4 agricol nr. 038 din 21 mai 2021, proces-verbal nr. PV-IPM-2021-00791 din 29 aprilie 2021.

Pe perioada anului 2024, lucrări de exploatare a zăcământului nu s-au efectuat.

Astfel, ca rezultat a efectuării controlului s-a constatat că, de către persoana supusă controlului au fost încălcate prevederile Codului subsolului după cum urmează:

Art. 39 lit. (d) - Beneficiarii subsolului sunt obligați să respecte cerințele proiectelor tehnice, schemelor şi planurilor de dezvoltare a lucrărilor miniere, limitelor şi normelor; să nu admită pierderi supranormative, diluarea şi extragerea selectivă a substanțelor minerale utile.

Art. 72 alin. (3), (4) lit. a), c), d) - Folosirea neautorizată a subsolului, folosirea subsolului în afara limitelor sectorului de subsol atribuit în folosință, precum şi efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului fără documentația tehnică (tehnologică), aprobată în modul stabilit, se interzic.

Cerințele de bază la folosirea rațională şi protecția subsolului sunt:

a) respectarea documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobată în modul stabilit;

b) înregistrarea şi evidența lucrărilor legate de folosirea subsolului;

c) extragerea cât mai completă din subsol şi folosirea rațională a rezervelor de substanțe minerale utile şi componentelor utile conținute în acestea.

Cu referire la alegațiile expuse în cererea de chemare în judecată precum că în cadrul controlului ar fi participat şi alte persoane, menționează că, conform delegației de control precum şi procesului-verbal de control, în conţinutul acestor acte administrative prevalează doar inspectorii dl Roşca Gheorghe şi dl Deadic Serghei.

Referitor la durata controlului, indică că în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (1) şi (2) al Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat, indiferent de temeiul invocat şi de tipul controlului, acesta nu poate fi efectuat şi delegația de control nu mai este valabilă la expirarea a 5 zile lucrătoare de la data începerii controlului.

Conducerea organului de control poate prelungi termenul prevăzut la alin. (1) cu încă 5 zile lucrătoare, în baza unei decizii motivate, care poate fi contestată de către persoana supusă controlului.

Astfel, perioada controlului a fost prelungită conform deciziei de prelungire a controlului 23 septembrie 2024 care a fost adusă la cunoștință sub semnătură persoanei supuse controlului.

În partea ce privesc afirmațiile precum că în Registrul de stat al controalelor nu a fost înregistrată informaţia referitor la controlul în cauză, reiterează că, de către reclamant a fost depus extrasul din registrul de stat al controalelor, unde se

atestă, toată informaţia corespunzător Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat, însă de către ultimul nu a fost deschisă, fapt prin care se duce instanţa în eroare.

Prin urmare, în condiţiile expuse în cerere, se constată că, reclamantul invocă aspecte formale care nu schimbă esența circumstanțelor constatate în cadrul controlului, iar, motivele formale nu pot prevala situației de fapt identificate şi relevate în cadrul procesului verbal de control contestat.

Totodată, prin actele dosarului de control se constată că, toate actele întocmite au fost aduse la cunoștință sub semnătură persoanelor responsabile din cadrul entității economice, asupra cărora nu au fost expuse obiecții, fapt care demonstrează că la etapa contestării actelor emise de inspectorat, reclamantul invocă argumente declarative şi neîntemeiate.

În acest context, se constată că actele administrative emise de Inspectorat conțin toate elementele legale stabilite de legislație, fiind motivate de drept şi de fapt, ceia ce determină caracterul legal al acestora, respectiv toate alegațiile reclamantului sunt neîntemeiate şi urmează a fi respinse.

Referitor la valabilitatea actelor administrative şi efectele acestora, consideră eronate argumentele reclamantului reieșind din prevederile art. 139 alin. (1)-(4) a Codului administrativ care statuează că, (1) Un act administrativ individual devine valabil pentru persoana căreia îi este destinat sau care este afectată de el în momentul în care i se comunică acesteia, cu excepţia cazului când actul administrativ însuși stabilește o dată ulterioară pentru obligativitatea sa. (2) Un act administrativ individual obține valabilitate cu acel conținut cu care este comunicat. (3) Un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod. (4) Actele administrative individuale se respectă de către autoritatea publică emitentă, alte autorități publice, destinatarii acestora şi persoanele terțe.

Este menționat că, actul administrativ contestat corespunde exigențelor stabilite de Codul administrativ şi Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat, fiind emise cu respectarea normelor procedurale şi materiale, totodată, actul contestat nu conține vicii de natură să determine nulitatea acestora, întru-cât, potrivit art. 141 Cod administrativ, un act administrativ individual este nul dacă conține un viciu deosebit de grav şi acest lucru este evident în cadrul aprecierii concludente a tuturor circumstanțelor care se iau în considerare.

Totodată, un act administrativ individual este, de asemenea, nul:

a) dacă executarea lui cere săvârșirea unei fapte ilegale, care constituie o componență de contravenție sau de faptă penală;

b) dacă din motive reale nimeni nu-1 poate executa;

c) dacă contravine bunelor moravuri;

d) dacă la emiterea lui a contribuit o persoană care nu are dreptul să participe

în procedură administrativă conform art. 49 alin. (1);

e) dacă a fost emis în scris, dar nu poate fi identificată autoritatea publică emitentă;

f) în alte cazuri prevăzute de lege.

Prin urmare, nulitatea actelor nu poate fi invocată dacă lipsesc elementele esenţiale pentru determinarea nulităţii expuse în normele relevate supra, iar, la caz constată că actele administrative nu conțin prevederi ce duc la nulitate.

Totodată, se constată caracterul declarativ şi pur formal al obiecțiilor depuse de reclamant.

Mai mult, indică că conform art. 59 din Constituție, protecția mediului înconjurător, conservarea şi ocrotirea monumentelor istorice şi culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean.

Totodată, art. 127 alin. (4) din Constituția, prevede că bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele şi pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice şi ale platoului continental, căile de comunicație, precum şi alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice, iar art. 126 alin. (2) lit. f) din Constituția RM stabilește că statul trebuie să asigure refacerea şi protecția mediului înconjurător, precum şi menținerea echilibrului ecologic.

În cadrul ședinței de judecată, reprezentantul reclamantei, avocatul Vladimir Grosu a solicitat admiterea acțiunii din motivele de fapt şi de drept expuse.

Reprezentantul Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Alexandru Berliba în ședința de judecată a solicitat respingerea acțiunii deduse judecății, pentru motivele invocate expres în referința anexată la dosar.

Aprecierea instanței:

Audiind participanții la proces, studiind înscrisurile anexate la actele cauzei, instanța de judecată apreciază cererea de chemare în judecată admisibilă, or, neîntemeiată din următoarele considerente.

În privința admisibilității acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

În fapt și în drept, obiectul acțiunii în contencios administrativ îl constituie cererea înaintată de SRL „Mercons-Prim”, reprezentată de avocatul Vladimir Grosu, împotriva Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu privire la anularea procesului-verbal nr. PV-1PM-2024-01980 din 30 septembrie 2024.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În sensul art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau

libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Potrivit art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Potrivit art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, prevede că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;

c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209;

e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17;

f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208 din Codul administrativ – procedura prealabilă;

g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

Conform art. 208 alin. (1) din Codul administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Potrivit art. 162 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

Alineatul (3) lit. a) al aceluiași articol, prevede că, cererea prealabilă poate fi îndreptată spre anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul.

Așadar, respectând prevederile art. 208 alin. (1) din Codul administrativ, la 28 octombrie 2024, SRL „Mercons-Prim” a depus în adresa Inspectoratului pentru Protecția Mediului cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea actului administrativ individual – procesul-verbal de control nr. PV-1PM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, cerere la care reclamanta nu a primit răspuns.

În temeiul art. 209 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Astfel, analizând materialele cauzei în coroborare cu materialele dosarului administrativ, precum și argumentele participanților la proces, având în vedere faptul că în prezenta cauză părțile nu au invocat și nu au dovedit prin probe pertinente că ar exista o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, că ar exista o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare sau că, la aceeași sau la altă instanță de

judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, nu sunt temeiuri de a considera că acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 din Codul administrativ, a fost respectată procedura de adresare în instanța de judecată, reclamanta poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ, instanța de judecată ajunge la concluzia că, acțiunea în contencios administrativ înaintată de SRL „Mercons-Prim" împotriva Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu privire la anularea procesului-verbal de control nr. PV-1PM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, întrunește condițiile pentru admisibilitate a unei acțiuni în contenciosul administrativ și, respectiv, este pasibilă de examinare în fond.

Referitor la netemeinicia acţiunii.

Potrivit art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei.

În corespundere cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia. (2) Legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova. (3) Actele normative subordonate legii se aplică la reglementarea raporturilor administrative doar în cazurile în care sunt emise în temeiul legii şi nu contravin ei.

În conformitate cu art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În acord cu reglementările legale statuate la art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ținându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept

În corespundere cu art. 6 din Codul administrativ, procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condițiilor, pregătirea şi emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condițiilor, pregătirea şi încheierea unui contract administrativ sau examinarea condițiilor, pregătirea şi întreprinderea unei măsuri strict de autoritate

publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părţi ale procedurii administrative.

În sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Art. 11 din Codul administrativ prevede că, actele administrative individuale pot fi: a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat; b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel. Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terții, ale căror drepturi sunt afectate de actul administrativ individual, nu sunt destinatarii acestuia. Un act administrativ de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești este un act administrativ individual prin care o astfel de prestație se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

În conformitate cu art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În concordanță cu art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În accepțiunea art. 21 din Codul administrativ, autoritățile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

În temeiul art. 22 din Codul administrativ, autoritățile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Conform art. 30 din Codul administrativ, autoritățile publice nu pot

întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

Potrivit art. 31 din Codul administrativ, actele administrative individuale și operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

În conformitate cu prevederile art. 32 din Codul administrativ, procedura administrativă se structurează astfel încât participanții să poată înțelege fiecare etapă a procedurii. Dacă este necesară contribuția unui participant, acestuia i se comunică neîntârziat, într-un limbaj clar și ușor de înțeles, acțiunile care trebuie întreprinse. În condițiile legii, autoritățile publice trebuie să asigure participarea neîngrădită la procedura administrativă a persoanelor interesate.

Conform art. 38 din Codul administrativ, înaintea fiecărei decizii judecătorești pe fond, participanților la proces li se oferă posibilitatea de a-și expune punctul de vedere. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță de judecată independentă, imparțială și instituită prin lege.

În acest scop, instanța de judecată este obligată să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a procesului.

În corespundere cu art. 39 din Codul administrativ, orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Prin prisma art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Din actele cauzei și ale dosarului administrativ, instanța de judecată constată următoarea stare de fapt.

În baza Delegației de control nr. DL-IPM-2024-00877 din 16 septembrie 2024, precum şi în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 963/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului şi Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat, s-a dispus efectuarea controlului inopinat, în temeiul solicitării Procuraturii raionului Anenii Noi nr. 638 din 05 iulie 2024.

La data de 17 septembrie 2024, în temeiul art. 74 al Codului subsolului, Legii nr. 131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, au fost inițiate acţiuni de control la zăcământul complex de calcar

brut pentru construcție şi amestec de nisip-prundiș „Puhăceni”, atribuit în folosință SRL „Mercons-Prim”.

În cadrul controlului la fața locului au fost efectuate măsurători cu echipamentul GPS, model Trimble R8S/Slate (nr. de serie 5909R00061/19934800163), buletin de verificare metrologică nr. G-474, valabil până la 19 mai 2025.

În urma măsurătorilor efectuate la fața locului s-a constatat că suprafața afectată de lucrările miniere constituie 15,29 ha.

Lucrările de exploatare se efectuează pe terenuri fără schimb de destinație, mod de folosință, agricol, pe o suprafața de 1,4197 ha, după cum urmează:

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.221 este afectat de lucrări de extragere a zăcămintelor, pe o suprafață de 0,204 ha;

- Terenul cu nr. cadastrale 1037210.203, pe o suprafață de 0,0928 ha, terenul cu nr. cadastral 1037210.201 pe o suprafață de 0,0454 ha, terenul cu nr. cadastral 1037210.016 pe o suprafață de 0,1179 ha, sunt afectate de lucrări de depozitare a solului fertil;

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.032 este afectat de lucrări de recultivare, pe o suprafață de 0,0325 ha.

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.245 este afectat de lucrări miniere, pe o suprafață de 0,9271 ha.

În urma investigațiilor geologice, conform situației la momentul controlului, s-a constatat, că lucrările de exploatare se efectuează cu abateri de la cerințele Proiectului de exploatare: în apropierea Sondei 3, Sondei 07, Sondei 2, Sondei 09, unghiul taluzului treptei nelucrătoare constituie aproximativ 90°, ceea ce duce la prăbușirea stratului nelucrător de sol fertil şi a stratului nelucrător de argilă.

Conform proiectului de execuție, pentru păstrarea stabilității treptei carierei, este necesar de a păstra unghiul taluzului treptei nelucrătoare de 45°. În apropierea Sondei 07 lucrările de extragere nu sunt expuse în planul de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023.

Haldele de sol fertil sunt depozitate în afara limitelor carierei, ceea ce contravine prevederilor Proiectului de execuție, unde solul fertil se va depozita în spațiul carierei de unde se vor extrage zăcămintele substanței minerale utile.

Totodată, s-au constatat lucrări existente de extragere a calcarului brut pentru construcție, pe o suprafață de 0,214 ha, care nu sunt expuse în planul anual de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023.

Contractul pentru atribuirea în folosință a sectorului de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile nr. 63 din 09 noiembrie 2011 prevede că beneficiarul subsolului este obligat să exploateze zăcământul atribuit în folosință pentru extragerea calcarului brut pentru construcție şi nisip-prundiș.

În urma extragerilor de substanțe minerale utile de nisip-prundiș, concomitent

sunt efectuate şi lucrări de recultivare tehnică, contrar prevederilor de proiect şi a contractului, care prevede exploatarea şi a rezervelor de calcar brut pentru construcție.

De menționat faptul că, la momentul controlului, s-au constatat lucrări miniere peste limitele perimetrului minier atribuit, pe o suprafață de 0,2299 ha, ca urmare a începerii lucrărilor de exploatare a zăcământului „Puhăceni” (sectorul Est), conform Proiectului de execuție: se prevede exploatarea sectorului de zăcământ din cariera existentă, de unde se preconizează de săpat tranșeea de deschidere cu lungimea de 70 m, fiind afectat terenul menționat anterior cu nr. cadastral 1037210.245, mod de folosință agricol, fapt constatat prin Raportul privind evaluarea pierderilor producției agricole cauzate în urma scoaterii nelegitime a terenurilor din circuitul 3 din 4 agricol nr. 038 din 21 mai 2021, proces-verbal nr. PV-IPM-2021-00791 din 29 aprilie 2021.

Pe perioada anului 2024, lucrări de exploatare a zăcământului nu s-au efectuat.

Astfel, ca rezultat a efectuării controlului s-a constatat că de către persoana supusă controlului au fost încălcate prevederile Codului subsolului după cum urmează:

Art. 39 lit. (d) din Codul subsolului - beneficiarii subsolului sunt obligați să respecte cerințele proiectelor tehnice, schemelor şi planurilor de dezvoltare a lucrărilor miniere, limitelor şi normelor; să nu admită pierderi supranormative, diluarea şi extragerea selectivă a substanțelor minerale utile.

Art. 72 alin. (3), (4) lit. a), c), d) din Codul subsolului - folosirea neautorizată a subsolului, folosirea subsolului în afara limitelor sectorului de subsol atribuit în folosință, precum şi efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului fără documentația tehnică (tehnologică), aprobată în modul stabilit, se interzic. Cerințele de bază la folosirea rațională şi protecția subsolului sunt: d) respectarea documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobată în modul stabilit; e) înregistrarea şi evidența lucrărilor legate de folosirea subsolului; f) extragerea cât mai completă din subsol şi folosirea rațională a rezervelor de substanțe minerale utile şi componentelor utile conținute în acestea.

Obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ constituie verificarea legalității actului administrativ individual defavorabil, și anume a procesului-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024.

Pentru a stabili dacă procesul-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024 este legal și întemeiat, instanța de judecată îl va raporta la prevederile relevante ale legislației.

În conformitate cu prevederile art. 26 alin. (1)-(3) din Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, Inspectoratul pentru Protecția Mediului are

funcția de exercitare a controlului de stat asupra respectării legilor şi altor acte normative în problemele protecției mediului şi folosirii resurselor naturale. Controlul de stat este efectuat de către inspectorul principal de stat, inspectorii superiori de stat, inspectorii de stat, inspectorii principali zonali, inspectorii superiori zonali şi inspectorii zonali ai mediului.

Inspectorul principal de stat al mediului este şeful Inspectoratului pentru Protecția Mediului; inspectorii principali raionali ai mediului sunt șefii inspectoratelor teritoriale pentru protecția mediului; inspectorii superiori de stat, inspectorii de stat, inspectorii superiori raionali şi inspectorii raionali ai mediului sunt salarizații Inspectoratului pentru Protecția Mediului şi ai inspectoratelor teritoriale pentru protecția mediului şi sunt desemnați în aceste funcții conform studiilor şi rezultatelor atestării.

Conform pct. 1 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 548 din 13 iunie 2018, Regulamentul reglementează statutul juridic, misiunea, domeniile de activitate, funcțiile, atribuțiile principale şi drepturile generale ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului (în continuare – Inspectorat), locul lui în structura administrației publice, precum şi modul de organizare a activității acestuia.

Corespunzător pct. 2 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 548 din 13 iunie 2018, Inspectoratul se organizează şi funcționează ca autoritate administrativă în subordinea Ministerului Mediului (în continuare - autoritatea centrală de specialitate), împuternicit să efectueze supravegherea şi controlul de stat în domeniul protecției mediului şi utilizării resurselor naturale.

În temeiul pct. 7 din același regulament, misiunea Inspectoratului este implementarea politicii statului în domeniul protecției mediului şi utilizării raționale a resurselor naturale, exercitarea controlului şi supravegherii de stat, prevenirea şi contracararea încălcărilor în domeniile de competență prevăzute în punctul 8 din prezentul Regulament, pentru a asigura un nivel înalt de supraveghere şi protecție mediului, a intereselor publice, siguranța ecologică a statului şi altor valori ocrotite legislație.

La rândul său, pct. 8 din regulament statuează că Inspectoratul realizează funcțiile stabilite de prezentul Regulament în următoarele domenii:

1) realizarea politicii de mediu;
2) protecția aerului atmosferic;
3) protecția resurselor acvatice;
4) protecția florei, faunei şi ariilor naturale protejate;
5) protecția solului şi subsolului;
6) gestionarea deșeurilor şi a substanțelor chimice;

7) utilizarea raționale a resurselor naturale;

8) activităţi planificate.

Pct. 9 din același regulament, statuează că în conformitate cu domeniile stabilite la punctul 8, Inspectoratul are următoarele funcții de bază:

1) exercitarea controlului şi supravegherii de stat asupra respectării actelor normative în domeniul protecției mediului şi utilizării raționale a resurselor naturale la întreprinderi, instituții, organizații, cu orice tip de proprietate şi formă juridică de organizare, de către autoritățile administrației publice centrale şi locale, precum şi persoanele fizice şi juridice;

2) prevenirea, contracararea cazurilor de încălcare a legislației privind protecția mediului şi utilizarea rațională a resurselor naturale;

3) coordonarea activităților cu impact asupra mediului înconjurător, susceptibile cu prejudicierea şi schimbarea componentelor mediului sau resurselor naturale;

4) constatarea şi examinarea cazurilor de încălcare a legislației privind protecția mediului şi utilizarea rațională a resurselor naturale, inclusiv contravenționale, aplicarea sancțiunilor conform legislației, calcularea şi recuperarea prejudiciilor aduse componentelor mediului înconjurător după principiul „poluatorul plătește”;

5) exercită alte funcții în domeniul său de activitate, stabilite prin actele normative.

În acord cu pct. 10 subpct. 5) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 548 din 13 iunie 2018, în conformitate cu domeniile şi funcțiile stabilite la punctele 8 şi 9, Inspectoratul realizează următoarele atribuții în domeniul protecției solului şi subsolului:

a) exercită controlul de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului privind respectarea de către beneficiarii subsolului a actelor normative ce reglementează relațiile privind folosirea şi protecția subsolului, precum şi a documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobate în modul stabilit;

b) exercită controlul geologic privind realizarea programelor în domeniul cercetărilor geologice şi folosirii subsolului;

c) exercită controlul geologic privind calitatea şi eficacitatea lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, cu aplicarea argumentată a metodicilor şi tehnologiilor;

d) exercită controlul geologic privind plenitudinea cercetării geologice a subsolului, înregistrarea de stat la timp şi corectă a lucrărilor de cercetări geologice ale subsolului, prezența contractelor pentru folosirea sectoarelor de subsol;

e) exercită controlul geologic cu privire la îndeplinirea de către beneficiarii subsolului a condițiilor prevăzute de contractele privind folosirea sectoarelor de

subsol, inclusiv respectarea limitelor la extragerea substanțelor minerale utile şi crearea fondului de lichidare şi recultivare;

f) exercită controlul geologic privind ținerea documentației geologice şi de topografie minieră, oportunitatea şi autenticitatea datelor privind mișcarea rezervelor la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;

g) exercită controlul geologic privind executarea deciziilor şi recomandărilor expertizei de stat a informației geologice şi ale expertizei de stat a rezervelor de substanțe minerale utile;

h) exercită controlul geologic privind integritatea excavațiilor miniere şi sondelor de explorare, precum şi a documentației geologice, a mostrelor de roci, duplicatelor de probe care pot fi folosite la cercetarea în continuare a subsolului;

i) exercită controlul geologic privind respectarea prevederilor proiectelor, standardelor, normelor şi regulilor la cercetarea geologică a subsolului şi la exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, precum şi la recultivarea terenurilor degradate de lucrările miniere;

j) exercită controlul asupra respectării de către deținătorii de terenuri, indiferent de forma de proprietate, a cerințelor legislației privind protecția mediului şi utilizarea resurselor naturale şi ale legislației funciare, standardelor şi normativelor referitor la prevenirea şi lichidarea proceselor ce provoacă degradarea şi poluarea resurselor funciare;

k) coordonează (avizează) programele anuale şi de perspectivă de combatere a eroziunii solului, a alunecărilor de teren, utilizării îngrășămintelor minerale, organice, a pesticidelor şi a altor produse şi substanțe nocive;

l) în contextul supravegherii proprietății publice şi a altor valori ocrotite de legislație, efectuează controale inopinate, în modul şi limita prevăzută de lege, în vederea depistării şi contracarării cazurilor de exploatare neautorizată/ilicită a resurselor minerale utile, resurselor funciare, de transportare şi comercializare fără acte necesare a substanțelor minerale utile şi funciare.

Conform prevederilor art. 39 lit. d) din Codul subsolului, beneficiarii subsolului sunt obligați să respecte cerințele proiectelor tehnice, schemelor şi planurilor de dezvoltare a lucrărilor miniere, limitelor şi normelor; să nu admită pierderi supranormative, diluarea şi extragerea selectivă a substanțelor minerale utile.

În conformitate cu art. 72 alin. (3) şi (4) lit. a), c), d) din Codul subsolurilor, folosirea neautorizată a subsolului, folosirea subsolului în afara limitelor sectorului de subsol atribuit în folosință, precum şi efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului fără documentația tehnică (tehnologică), aprobată în modul stabilit, se interzic. Cerințele de bază la folosirea rațională şi protecția subsolului sunt: a) respectarea documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobată în modul stabilit; c) înregistrarea şi evidența lucrărilor legate de folosirea subsolului; d)

extragerea cât mai completă din subsol şi folosirea rațională a rezervelor de substanțe minerale utile şi componentelor utile conținute în acestea.

Articolul 74 din Codul subsolului, statuează că sarcina controlului de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului constă în asigurarea respectării de către beneficiarii subsolului a actelor legislative şi normative ce reglementează relațiile în ceea ce privește folosirea şi protecția subsolului, precum şi a documentației tehnice (tehnologice) de proiect, aprobate în modul stabilit. Controlul de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului se efectuează de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului. Controlul de stat asupra folosirii raționale şi protecției subsolului se planifică, se efectuează şi se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. Inițierea şi desfăşurarea controlului de stat şi/sau a acțiunilor aferente acestuia vor fi efectuate în conformitate cu prevederile Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

De asemenea, conform art. 2 din Legea nr. 131 din 08 iunie 2024 privind controlul de stat, în sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate au următoarele semnificații: control – totalitatea acțiunilor de verificare a respectării de către persoanele supuse controlului a prevederilor legislației, realizate de un organ abilitat cu funcții de control sau de un grup de instituții similare; control inopinat – control care nu este inclus în planul anual al controalelor şi care se efectuează cu scopul verificării respectării cerințelor stabilite de legislație; delegație de control – act în baza căruia se inițiază controlul planificat şi/sau inopinat; listă de verificare – document procedural, aprobat prin act normativ, în care se indică, în ordine prestabilită, faptele, bunurile, însuşirile, sursele informaționale, procedurile şi acțiunile care urmează a fi verificate şi/sau executate în limitele rigorilor procedurale pentru tipul şi metoda de control de stat aferentă; proces-verbal de control – act întocmit în urma controlului inopinat sau planificat, în care se înregistrează constatările/rezultatele controlului (în partea de constatare), după caz se prescriu modalităţi de înlăturare a încălcărilor şi/sau măsuri restrictive (în partea prescriptivă) şi, după caz, se constată contravenții şi se prescriu sancțiuni (în partea sancţionării).

Conform art. 19 din Legea privind controlul de stat nr. 131 din 08 iunie 2012, (1) Organul de control poate decide efectuarea controalelor inopinate asupra unei persoane, în baza evaluării riscurilor, precum şi poate emite inspectorului delegație de control, doar în cazul:

2) deținerii informațiilor/indiciilor, susținute prin probe aflate în posesia organelor de control, despre existența situațiilor de avarie, incident sau încălcare gravă a regulilor de securitate ori siguranță, precum şi de încălcare gravă a drepturilor şi libertăţilor fundamentale care fac obiectivul prezentei legi, situaţii care prezintă un pericol iminent şi imediat pentru mediu, viața, sănătatea şi

proprietatea persoanelor, sau care lezează drepturile şi libertățile fundamentale care fac obiectivul prezentei legi, dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) necesitatea inițierii controlului este motivată în prealabil;

b) poate fi rezonabil stabilit, din informaţia deținută până la inițierea controlului şi din nota de motivare, că doar intervenția inopinată prin control va preveni şi/sau stopa încălcările care în mod iminent provoacă prejudicii sau că astfel ar putea fi diminuate substanțial prejudiciile deja cauzate;

3) verificării informației, care, conform legii, este raportată în mod obligatoriu, dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) această informație nu a fost prezentată în termenul stabilit de lege sau de un act normativ;

b) organul abilitat cu funcții de control sau organul responsabil de recepționarea informației corespunzătoare nu a primit notificare justificativă din partea persoanei obligate să raporteze informaţia în termen şi/sau această persoană nu a răspuns în termen rezonabil la înștiințarea din partea organului responsabil;

4) verificării informației obținute în cadrul altui control la întreprinzătorul cu care persoana controlată a avut anterior relații economice, dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) întreprinzătorul refuză să prezinte informațiile în cauză;

b) nu există altă modalitate de obținere a informației în cauză;

c) informaţia dată este decisivă şi indispensabilă pentru atingerea scopului controlului inițiat anterior;

5) solicitării directe din partea persoanei care urmează a fi supusă controlului de a fi inițiat controlul;

7) deținerii informațiilor/indiciilor privind utilizarea muncii nedeclarate, achitarea salariului sau a altor plăți fără reflectarea acestora în evidența contabilă, privind traficul de ființe umane sau exploatarea în muncă la angajator;

8) eschivării vădite a persoanei ce urma să fie controlată de la controlul planificat, adică, fără coordonarea prealabilă cu organul de control, în perioada de la notificare şi până la inițierea controlului, a creării intenționate a unor circumstanțe ce fac imposibilă desfăşurarea controlului, inclusiv suspendarea propriei activităţi ori sistarea lucrărilor la obiectul ce urma a fi controlat;

9) în care persoana sau obiectul trebuie să fie controlate conform Planului de gestionare a situației de criză, aprobat conform art.3^1 şi publicat pe portalul *controale.gov.md*.

(2) Controalele inopinate nu pot fi desfășurate în baza informațiilor neverificate şi/sau provenite dintr-o sursă anonimă.

(2^1) Plângerile şi petițiile, inclusiv sesizările sau solicitările organelor de drept sau ale altor organe de stat, pot constitui temei pentru un control inopinat doar în condiţiile respectării prevederilor alin.(1) şi (2) şi doar dacă circumstanţele sau

informațiile pe care acestea le conțin, fiind analizate în baza evaluării riscurilor, indică în mod rezonabil asupra unei posibile încălcări care în mod iminent provoacă prejudicii şi dacă aceste circumstanțe şi informații sunt probate în vreun fel. Plângerile, petițiile sau alte sesizări care nu motivează inițierea imediată a unui control inopinat, în baza analizei riscurilor, pot fi luate în considerare la următoarea planificare anuală a controalelor.

(2^2) În cazul obținerii unor informații despre posibile încălcări, organul de control le analizează şi, până a purcede la analiza riscurilor şi motivarea necesității unui control inopinat, stabilește dacă faptele examinate sunt prevăzute de legislația contravențională sau penală. În cazul în care contravenția poate fi constatată fără inițierea unui control inopinat, în sensul art.4, organul de control poate iniția imediat procedurile de cercetare şi colectare a probelor prevăzute de legea contravențională sau, în cazul infracțiunilor, transmite materialele către organul de urmărire penală.

(3) Controalele inopinate nu pot fi efectuate în cazul când există orice alte modalităţi directe sau indirecte de obținere a informației necesare de către organul abilitat cu funcții de control, inclusiv cele deținute de alte organe de supraveghere/control, deținători de registre publice, autorități şi instituții publice.

(3^1) Nota de motivare pentru inițierea controlului inopinat în temeiul alin.(1) pct.2) conține analiza şi argumentarea necesară privind întrunirea condițiilor stabilite la punctul în cauză. În cadrul notei se va argumenta necesitatea intervenției prin expunerea în detaliu a circumstanțelor şi informației ce stau la baza concluziilor şi acțiunilor organului de control, posibilele încălcări ce rezultă din informaţia şi probele deținute până la inițierea controlului şi estimarea rezonabilă a pericolului şi consecințelor în cazul neintervenției organului de control.

(4) Controlul efectuat în conformitate cu temeiul specificat la alin.(1) pct.5) este inițiat în termene proxime de organul abilitat cu dreptul dat şi are exclusiv aspect consultativ şi constatator, cu excepţia cazurilor când în cadrul controlului se depistează indici ai infracțiunii. Cheltuielile acţiunii de control efectuate în conformitate cu temeiul specificat la alin.(1) pct.5) vor fi suportate de solicitant în cazul în care persoana ce urmează a fi supusă controlului nu este obligată prin lege să solicite controlul.

(6) În cadrul controlului inopinat pot fi supuse controlului doar aspectele care au servit ca temei pentru inițierea controlului, conform alin.(1).

(7) Cheltuielile pentru efectuarea controlului de stat, inclusiv cele pentru analize, expertize, investigații necesare în cadrul controlului de stat, se suportă de către organul de control. Face excepție de la această prevedere controlul prevăzut la alin.(1) pct.5), pentru care cheltuielile sunt reglementate la alin.(4).

(8) Plățile colectate de la realizarea controalelor efectuate în temeiul specificat

la alin.(1) pct.5) se distribuie între bugetul organului de control şi bugetul de stat. Criteriile şi metodologia de stabilire a cuantumurilor plăților, cuantumurile acestor plăți şi modul de distribuire, între bugetul organului de control şi bugetul de stat, a veniturilor obținute din aceste plăți se aprobă de Guvern. Veniturile din plățile de la realizarea controalelor efectuate în temeiul specificat la alin. (1) pct.5), care se distribuie în bugetul organului de control, se utilizează, pe măsura încasării lor, la acoperirea cheltuielilor pentru efectuarea controalelor de stat şi la dezvoltarea instituției.

În sensul art. 20 alin. (1) şi (3) din Legea privind controlul de stat nr. 131 din 08 iunie 2012, controlul se efectuează în temeiul delegației semnate de conducerea organului abilitat cu funcții de control. În cazul controalelor planificate, delegația de control se întocmește în temeiul planului controalelor, aprobat şi înregistrat. În cazul controalelor inopinate se întocmește delegația de control, în temeiul art.19, precum şi nota de motivare aferentă. La delegația pentru controale inopinate se anexează nota de motivare în baza căreia a fost emisă delegația, astfel încât persoana care urmează a fi supusă controlului să poată lua cunoștință de nota în cauză.

Coroborând normele legale enunțate cu materialele cauzei, instanța de judecată atestă că, întrucât delegația de control nr. DL-IPM-2024-00877 din 16 septembrie 2024, a fost emisă în vederea verificării existenței pretinselor încălcări ale legislației de mediu indicate în sesizarea Procuraturii raionului Anenii Noi nr. 638 din 05 iulie 2024, aceasta corespunde exigenților prevăzute de art. 20 din Legea nr. 131/2012, ori, efectuarea controlului a fost motivată în prealabil, fiind expuse toate aspectele legate de controlul efectuat, temeiul juridic și aspectele ce urmează a fi verificate.

Conform art. 28 din Legea privind controlul de stat nr. 131 din 08 iunie 2012, (1) Procedura de control se încheie prin întocmirea de către inspectori a unui proces-verbal de control, care se completează şi se semnează de toți inspectorii indicați în delegația de control, la locul efectuării controlului.

(2) Procesul-verbal de control este documentul prin care se confirmă faptul desfășurării controlului şi în care se conține toată informaţia cu privire la controlul desfășurat, la procedurile aplicate şi constatările în urma acestuia, prescripțiile şi recomandările înaintate în baza constatărilor, măsurile restrictive aplicate şi sancțiunile stabilite în urma controlului. Procesul-verbal de control este alcătuit din partea constatatoare, partea prescriptivă şi partea sancţionatorie şi conține în mod obligatoriu:

a) denumirea completă a organului de control, numele complet şi funcția persoanelor care au efectuat controlul;

b) date cu privire la delegația de control şi temeiul efectuării controlului;

c) denumirea completă/numele persoanei supuse controlului şi identificarea

obiectului de control;

d) tipul controlului;

e) lista de verificare aplicată;

f) date privind toate aspectele, documentele, bunurile, încăperile, produsele, utilajele şi obiectele de altă natură care au fost supuse controlului, relevante în scopul controlului;

g) constatările şi rezultatele controlului;

h) referința expresă la prevederile actelor legislative şi normative pe care le-a încălcat persoana supusă controlului;

i) copiile documentelor examinate care confirmă încălcarea legii, ale altor documente întocmite în cadrul controlului;

j) date privind durata controlului;

k) explicațiile în scris ale persoanei supuse controlului şi/sau ale angajaților acesteia;

l) recomandările şi indicațiile pentru înlăturarea încălcărilor stabilite în partea prescriptivă, după caz;

m) prescripția de aplicare a măsurilor restrictive, după caz;

n) constatarea contravențiilor sau altor tipuri de încălcări prevăzute de lege, cu indicarea sancțiunii prevăzute de lege, după caz;

o) descrierea semnelor componenței de infracțiune constatate în cadrul procedurii de control şi referința expresă la normele de drept penal vizate.

(3) Procesul-verbal de control se întocmește în două exemplare, iar în cazul constatării semnelor componenței de infracțiune – în trei exemplare, se numerotează şi se semnează pe fiecare pagină de toți inspectorii care au efectuat controlul şi de persoana supusă controlului. În cazul în care procesul-verbal de control se întocmește în formă electronică, actul se semnează cu semnătură electronică de către toți inspectorii şi de către persoana supusă controlului.

(4) Un exemplar al procesului-verbal de control se înmânează persoanei supuse controlului, cu efectuarea unei mențiuni scrise despre aceasta pe al doilea exemplar, confirmată prin semnătura persoanei ce recepționează procesul-verbal. În cazul în care persoana supusă controlului refuză să semneze şi/sau să primească procesul-verbal de control, sub semnătura inspectorilor se face mențiunea respectivă. Procesul-verbal de control în format electronic care nu a fost semnat de persoana supusă controlului se transmite acesteia prin orice modalitate care permite organului de control confirmarea recepționării procesului-verbal de către persoana controlată. Comunicarea şi recepționarea procesului-verbal semnat cu semnătură electronică avansată calificată la adresa electronică indicată de persoana supusă controlului se consideră comunicare la sediul acesteia.

(5) Al doilea exemplar al procesului-verbal de control se prezintă conducătorului organului de control spre examinare.

(6) Persoana supusă controlului are dreptul, în termen de 10 zile lucrătoare de la semnarea procesului-verbal de control, să prezinte dezacordul cu actul în cauză, aducând probe suplimentare ce confirmă poziția sa. Inspectorul examinează materialele prezentate şi, după caz, întocmește un proces-verbal de control adițional, fără a opera rectificări în actul de bază. În procesul-verbal de control adițional se indică procesul-verbal de bază, iar în partea constatatoare se reflectă pozițiile modificate, cu respectarea procedurii de întocmire a procesului-verbal de control, inclusiv a celei de anexare a documentelor. Dreptul de a prezenta dezacordul nu afectează şi nici nu limitează posibilitatea contestării procesului-verbal de control în modul stabilit de lege.

(7) Procesul-verbal de control intră în vigoare de la data comunicării lui persoanei vizate dacă nu a fost contestat conform prezentei legi.

(8) Se interzice organului de control să facă publice constatările cuprinse în procesul-verbal de control până la intrarea în vigoare a acestuia.

(9) La stabilirea încălcărilor ce conțin semne ale componenței unei infracțiuni, dar care nu s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții şi sănătății persoanei, organul de control întocmește procesul-verbal de control în care se indică prejudiciul pe care l-a stabilit, în limita competenţelor, ca fiind cauzat prin încălcările constatate ale legislației, şi prescripția privind înlăturarea acestor încălcări. Organul de control sesizează procurorul sau organul de urmărire penală competent cu privire la identificarea semnelor componenței de infracțiune, printr-o sesizare, la care, în mod obligatoriu, se anexează procesul-verbal de control şi materialele ce țin de controlul în cauză, care se transmite acestuia în termen de 5 zile lucrătoare de la data epuizării procedurilor stabilite la art.29 şi a expirării termenului stabilit la art.30 alin.(1^1) sau alin.(1^2), în cazul în care procesul-verbal de control nu a fost contestat, sau de la data emiterii deciziei organului de control pe marginea cererii prealabile de contestare, emise în conformitate cu prevederile art.30 alin.(2).

(9^1) În cazul în care la stabilirea încălcărilor ce conțin semne ale componenței unei infracțiuni s-a constatat că acestea s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții sănătății persoanei, organul de control, în termen de 3 zile lucrătoare de la data întocmirii procesului-verbal de control, expediază procurorului sau organelor de urmărire penală competente o sesizare despre identificarea semnelor componenței unei infracțiuni, la care, în mod obligatoriu, se anexează procesul-verbal de control şi materialele ce țin de controlul în cauză.

(10) În cazul în care în procesul-verbal de control se constată o contravenție, acesta substituie procesul-verbal de constatare a contravenției, având regim juridic şi forță juridică similare. Constatarea contravențiilor identificate în timpul efectuării controlului şi aplicarea sancțiunilor, conform competenței, se vor efectua în limitele stabilite de prezenta lege şi cu aplicarea cerințelor stabilite de Codul

contravențional.

(11) Informațiile şi elementele de fapt care au fost constatate şi documentate în cadrul controlului de stat sunt utilizate, dacă este cazul, la asigurarea probelor pentru constatarea contravenției şi pentru cunoașterea altor circumstanțe necesare pentru justa soluționare a contravenției. Odată cu încetarea controlului nu se mai admit vizite şi cercetări suplimentare la persoana sau obiectul care deja a fost supus controlului.

Respectiv, în urma efectuării controlului inopinat la SRL „Mercons-Prim", Inspectoratul pentru Protecția Mediului a emis procesul-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, prin care a constatat:

În urma măsurătorilor efectuate la fața locului, s-a constatat că suprafața afectată de lucrările miniere constituie 15,29 ha.

Lucrările de exploatare se efectuează pe terenuri fără schimb de destinație, mod de folosință, agricol, pe o suprafață de 1,4197 ha, după cum urmează:

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.221 este afectat de lucrări de extragere de zăcămintelor, pe o suprafață de 0,204 ha.

- Terenurile cu nr. cadastrale 1037210.203, pe o suprafață de 0,0928 ha, 1037210.201, pe o suprafață de 0,0454 ha, 103 7210.016, pe o suprafață de 0,1179 ha, sunt afectate de lucrări de depozitare a solului fertil.

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.032 este afectat de lucrări de recultivare, pe o suprafață de 0,0325 ha.

- Terenul cu nr. cadastral 1037210.245 este afectat de lucrări miniere, pe o suprafață de 0,9271 ha.

În urma investigațiilor geologice, conform situației la momentul controlului, s-a constatat că lucrările de exploatare se efectuează cu abateri de la cerințele Proiectului de exploatare: în apropierea Sondei 3, Sondei 07, Sondei 2, Sondei 09, unghiul taluzului treptei nelucrătoare constituie aproximativ 90°, ceea ce duce la prăbușirea stratului nelucrător de sol fertil şi a stratului nelucrător de argilă. Conform proiectului de execuție, pentru păstrarea stabilității treptei carierei este necesar de a păstra unghiul taluzului treptei nelucrătoare de 45°. În apropierea Sondei 07, lucrările de extragere nu sunt expuse în planul de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023. Haldele de sol fertil sunt depozitate în afara limitelor carierei, ceea ce contravine prevederilor Proiectului de execuție, unde solul fertil se va depozita în spațiul carierei de unde se vor extrage zăcămintele substanței minerale utile.

Totodată, s-au constatat lucrări existente de extragere a calcarului brut pentru construcţiei pe o suprafață de 0,214 ha, care nu sunt expuse în planul anual de dezvoltare a lucrărilor miniere pentru anul 2023.

Contractul pentru atribuirea în folosință a sectorului de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile nr. 63 din 09 noiembrie 2011 prevede că

beneficiarul subsolului este obligat să exploateze zăcământul atribuit în folosință pentru extragerea calcarului brut pentru construcție şi nisip-prundiș. În urma extragerilor de substanțe minerale utile de nisip-prundiș, concomitent sunt efectuate şi lucrări de recultivare tehnică, contrar prevederilor de proiect şi a contractului, care prevede exploatarea şi a rezervelor de calcar brut pentru construcție.

La momentul controlului, s-au constatat lucrări miniere peste limitele perimetrului minier atribuit, pe o suprafață de 0,2299 ha, ca urmare a începerii lucrărilor de exploatare a zăcământului „Puhăceni" (sectorul Est), conform Proiectului de execuție: se prevede exploatarea sectorului de zăcământ din cariera existentă, de unde se preconizează de săpat tranșeea de deschidere cu lungimea de 70 m, fiind afectat terenul menționat anterior cu nr. cadastral 1037210.245, mod de folosință agricol, fapt constatat prin Raportul privind evaluarea pierderilor producției agricole cauzate în urma scoaterii nelegitime a terenurilor din circuitul agricol nr. 038 din 21 mai 2021, proces-verbal nr. PV-IPM-2021-00791 din 29 aprilie 2021.

Reclamanta și-a exprimat dezacordul față de concluziile controlului efectuat, reflectate de organul de control în procesul-verbal de control inopinat nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, ca motive principale fiind invocat că controlul inopinat poate fi inițiat într-un număr limitat de cazuri; nu au existat temeiuri juridice pentru inițierea controlului inopinat; lipsesc condițiile juridice pentru efectuarea controlului inopinat şi au fost admise încălcări de procedură.

În acest context, instanța consideră oportun de a reține că art. 31 din Legea privind controlul de stat nr. 131 din 08 iunie 2012 indică expres temeiurile pentru care se constată nulitatea rezultatelor controlului și a sancțiunilor aplicate în temeiul acestora, stipulând că: (1) Rezultatele controlului se consideră nule şi nu pot servi drept temei pentru executarea prescripției privind înlăturarea încălcărilor şi/sau pentru aplicarea sancțiunilor respective în cazul în care controlul a fost efectuat de organul de control şi/sau de colaboratorii acestuia cu încălcarea prevederilor prezentei legi. (2) Nulitatea rezultatelor controlului se stabilește, la cererea persoanei interesate, de către organul care a efectuat controlul sau de către instanţa de judecată. (3) Declararea nulităţii rezultatelor controlului are ca efect nulitatea prescripțiilor emise şi sancțiunilor aplicate în temeiul rezultatelor controlului. (4) Orice daune, inclusiv daunele morale sau de imagine, cauzate persoanei supuse controlului ca urmare a efectuării unui control ale cărui rezultate au fost declarate nule şi/sau ca urmare a aplicării unor sancțiuni declarate nule vor fi reparate din contul organului de control. (5) Faptul cauzării de daune şi cuantumul despăgubirilor sunt stabilite de instanţa de judecată, la cererea persoanei prejudiciate.

Raportând norma legală enunțată la argumentele invocate de reclamantă în

dezacord cu procesul-verbal de control în coroborare cu materialele cauzei, instanța consideră că la caz nu există temeiuri legale pentru anularea procesului-verbal de control inopinat nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024.

Referitor la durata controlului, instanţa învederează că în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (1) şi (2) al Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat, indiferent de temeiul invocat şi de tipul controlului, acesta nu poate fi efectuat şi delegația de control nu mai este valabilă la expirarea a 5 zile lucrătoare de la data începerii controlului. Conducerea organului de control poate prelungi termenul prevăzut la alin. (1) cu încă 5 zile lucrătoare, în baza unei decizii motivate, care poate fi contestată de către persoana supusă controlului.

La caz, actele cauzei atestă că perioada controlului a fost prelungită conform deciziei de prelungire a controlului din 23 septembrie 2024 care a fost adusă la cunoștință sub semnătură persoanei supuse controlului.

În partea ce privesc afirmațiile precum că în Registrul de stat al controalelor nu a fost înregistrată informaţia referitor la controlul în cauză, instanţa menționează că reclamanta a depus extrasul din registrul de stat al controalelor, unde se atestă, toată informaţia corespunzător Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat, însă de către ultimul nu a fost deschisă.

Prin urmare, instanţa de judecată constată că reclamanta invocă aspecte formale care nu schimbă esența circumstanțelor constatate în cadrul controlului, fără a proba prin careva argumente contrariul, iar, motivele formale nu pot prevala situației de fapt identificate şi relevate în cadrul procesului verbal de control contestat.

Totodată, prin actele dosarului de control se constată că toate actele întocmite au fost aduse la cunoștință sub semnătură persoanelor responsabile din cadrul entității economice, asupra cărora nu au fost expuse obiecții, fapt care demonstrează că la etapa contestării actelor emise de inspectorat, reclamanta invocă argumente declarative şi neîntemeiate.

În acest context, se constată că actele administrative emise de Inspectorat conțin toate elementele legale stabilite de legislație, fiind motivate de drept şi de fapt, ceia ce determină caracterul legal al acestora, respectiv toate alegațiile reclamantului sunt neîntemeiate şi urmează a fi respinse.

Referitor la valabilitatea actelor administrative şi efectele acestora, instanţa de judecată consideră eronate argumentele reclamantei reieșind din prevederile art. 139 alin. (1)-(4) a Codului administrativ care statuează că, (1) Un act administrativ individual devine valabil pentru persoana căreia îi este destinat sau care este afectată de el în momentul în care i se comunică acesteia, cu excepţia cazului când actul administrativ însuși stabilește o dată ulterioară pentru obligativitatea sa. (2) Un act administrativ individual obține valabilitate cu acel conținut cu care este comunicat. (3) Un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este

retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod. (4) Actele administrative individuale se respectă de către autoritatea publică emitentă, alte autorități publice, destinatarii acestora şi persoanele terțe.

De altfel, instanţa de judecată constată că actul administrativ contestat corespunde şi exigențelor stabilite de Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, fiind emise cu respectarea normelor procedurale şi materiale, ori, actul contestat nu conține vicii de natură să determine nulitatea acestora, întru-cât, potrivit art. 141 Cod administrativ, un act administrativ individual este nul dacă conține un viciu deosebit de grav şi acest lucru este evident în cadrul aprecierii concludente a tuturor circumstanțelor care se iau în considerare.

Mai mult, conform art. 141 alin. (2) Cod administrativ, un act administrativ individual este, de asemenea, nul: a) dacă executarea lui cere săvârșirea unei fapte ilegale, care constituie o componență de contravenție sau de faptă penală; b) dacă din motive reale nimeni nu-l poate executa; c) dacă contravine bunelor moravuri; d) dacă la emiterea lui a contribuit o persoană care nu are dreptul să participe în procedură administrativă conform art. 49 alin. (1); e) dacă a fost emis în scris, dar nu poate fi identificată autoritatea publică emitentă; f) în alte cazuri prevăzute de lege.

Astfel, instanţa de judecată învederează că nulitatea actelor nu poate fi invocată dacă lipsesc elementele esenţiale pentru determinarea nulităţii expuse în normele relevate supra, la caz constatând că actele administrative nu conțin prevederi ce duc la nulitate, ceea ce atestă caracterul declarativ şi pur formal al obiecțiilor depuse de reclamantă.

Totodată, se reţine că conform art. 59 din Constituție, protecția mediului înconjurător, conservarea şi ocrotirea monumentelor istorice şi culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean.

Articolul 127 alin. (4) din Constituția, prevede că bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele şi pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice şi ale platoului continental, căile de comunicație, precum şi alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice, iar art. 126 alin. (2) lit. f) din Constituția RM stabilește că statul trebuie să asigure refacerea şi protecția mediului înconjurător, precum şi menținerea echilibrului ecologic.

Raportând normele citate la speță, instanța reține că autoritatea pârâtă, conform prevederilor art. 7-8 din Codul administrativ, în calitate de autoritate publică, a acționat potrivit competenței în vederea realizării sarcinilor atribuite în baza legislației.

Prin acțiunea în anulare a procesului-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, reclamanta nu a specificat concret în care parte și

nu a indicat care normă de drept material a fost încălcată de către organul de inspectare în procedura administrativă la emiterea actului administrativ, fiind doar ca o invocare în acțiune, or, reclamanta era obligată să identifice, să specifice și să invoce concret dreptul lezat prin activitatea administrativă a autorității publice pârâte.

Instanța de judecată menționează că argumentele reclamantei, în esența lor, sunt neîntemeiate, faptele constatate de Inspectoratul pentru Protecția Mediului în cadrul controlului efectuat nu au fost combătute de SRL „Mercons-Prim". Drept consecință, argumentele reclamantei cu referire la netemeinicia actului administrativ contestat, nu vor fi reținute de instanță, acestea având un caracter declarativ, nefiind confirmate prin probe în sensul art. 93 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, reclamanta a eșuat să demonstreze caracterul ilegal al actului administrativ contestat.

Astfel, instanța constată cu certitudine că, reieșind din competența ce-i revine Inspectoratului pentru Protecția Mediului, atribuită conform cadrului normativ în vigoare, autoritatea publică pârâtă a acționat cu bună-credință și în limitele legii, cu respectarea scopului pentru care i-a fost atribuit dreptul și existența interesului public în supravegherea şi controlul de stat în domeniul protecției mediului şi utilizării resurselor naturale.

Prin activitatea administrativă a Inspectoratului pentru Protecția Mediului nu s-au încălcat drepturile sau interesele SRL „Mercons-Prim".

Totodată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de înscrisurile anexate la dosar, instanța reține că admiterea acțiunii în speță, ar constitui o imixtiune în activitatea Inspectoratului pentru Protecția Mediului și ar legaliza posibilitatea de a nu întreprinde măsuri de lichidare a încălcărilor constatate.

Analizând normele legale citate în raport cu circumstanțele de fapt ale speței și materialul probatoriu administrat, instanța conchide că actul administrativ individual în privința reclamantei a fost emis de către autoritatea publică pârâtă în strictă conformitate cu prevederile legale.

Așadar, instanța nu a constatat admiterea unor abateri la emiterea actului administrativ în privința reclamantei de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului, ilegalitatea acestuia nefiind confirmată prin probe pertinente și concludente de către reclamantă, ori, argumentele invocate de către reclamantă poartă un caracter pur formal, ceea ce în consecință constituie temei de respingere a acțiunii înaintate de SRL „Mercons-Prim".

Cu referire la argumentele secundare, instanța nu se va expune asupra fiecărui argument invocat de participanții la proces, ținând cont de Avizul nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, din care rezultă că, motivarea hotărârii nu trebuie înțeleasă ca necesitând un răspuns la fiecare argument invocat. Or, potrivit

jurisprudenței Curții Europene, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea trebuie să evidențieze că, judecătorul a examinat chestiunile esențiale prezentate și nu trebuie interpretată ca impunând un răspuns detaliat la fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos, 19 aprilie 1994 , pct. 61, seria A, nr. 288).

Conform art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

Astfel, instanța constată lipsa temeiului legal de a satisface pretențiile reclamantei privind anularea procesului-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024, în situația în care pârâtul, prin argumentele și probele anexate la materialele cauzei, a demonstrat legalitatea acțiunilor sale, iar reclamanta nu a prezentat în susținerea poziției sale probe pertinente, concludente și utile, care în ansamblul lor ar demonstra necesitatea admiterii cererii de chemare în judecată.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e :

Se respinge acţiunea în contencios administrativ înaintată de Societatea Comercială „Mercons-Prim” Societatea cu Răspundere Limitată împotriva Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu privire la anularea procesului-verbal de control nr. PV-IPM-2024-01980 din 30 septembrie 2024 şi încasarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Președintele ședinței,
judecător Rodica Nicula